

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

OAHPPOPLÁNA

SÁM 244

**LÁIDEHUS SÁMI
SOSIOLINGVISTIHKKII**

10 oahppočuoggá

1. OAHPPPOVTTADAGA NAMMA

Sámegillii: Láidehus sámi sosiolingvistihkkii
Norsk: Innføring i samisk sosiolingvistikk
English: Introduction to Sámi Sociolinguistics

2. OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA

OAHPPPOVTTADAGA KODA: SÁM 244

VIIDODAT: 10 oahppočuoggá

OAHPU LÁGIDEAPMI: Ohppui gullet logaldallamat, seminárat, hárbjehusat ja studeanttaid barggut.

3. OAHPPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA

Gursa gullá Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda bachelorprográmma giellasuorggi doarjjafágaide.

4. SISABEASSANGÁIBÁDUSAT

Studeanta lea čađahan dahje čađaheame Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda bachelorprográmma vuodđooahpuid ja giellafágalaš fágaoahpuid (gč. prográmmaaplána) dahje sus leat vástideaddji alit dási oahput.

Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda bachelorprográmma oppalaš sisabeassangáibádusat leat čilgejuvvon oahppoprográmmaplánas.

5. OAHPAHUSGIELLA

Davvisámegiella lea váldooahpahusgiellan. Eará sámegiela ja suoma-, ruota-, dáro- ja eaŋgalsgiella sáhttet adnojuvvot omd. guosselogaldallamiin.

6. SISDOALLU

Gurssas biddjo váldodeaddu čuovvovaš teorehtalaš surggiide oahpásnuvvamii: minoritehtagielaid ceavzinnávccat, minoritehtagiellaplánen ja institušonaliserejuvvon giellaovddidandoaimmat.

7. OAHPPANJOKSOSAT

Oahpu maŋŋá studeanta lea olahan dáid oahppanjoksosiid:

Máhttu ja diehtu:

Studeanta

- dovdá sosiolingvistihka historjjá
- dovdá guovddáš sosiolingvisttalaš doahpágiid ja metodaidd

- dovdá teoriijaid gielladoalaheami, giellamolsuma ja gielalaš ealáskahttima birra
- dovdá girjjálašvuoda guovttegielatvuoda, ja guovttegielat oahpaheami birra
- dovdá guovddáš sámi sosiolingvisttalaš girjjálašvuoda

Gálggat:

Studeanta

- bastá oasálastit fágalaš sosiolingvisttalaš ságastallamii
- bastá analyseret báikkálaš gielladili
- bastá heivehit guovttegielat oahpahanmodeallaid

Oppalaš gelbbolašvuoha:

Studeanta

- dovdá odđa sámi sosiolingvisttalaš girjjálašvuoda
- máhtta plánet ja bidjat johtui sosiolingvisttalaš prošeavttaid
- bastá dihtomielalaččat ovddit sámegiela geavaheami

8. OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT

Logaldallamat, hárjehusat, studeantaid čálalaš barggut ja seminárat.

9. GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII

Studeanta čállá guokte unnimustá 4-siidosaš čálalaš barggu lohkanmeari, logaldallamiid ja/dahje jearahallanmateriála vuodul. Barggut ovdanbuktojit bargoseminárain, ja studeanta galgá maiddái fágalaččat kommenteret unnimustá ovtta mielstudeantta barggu.

Barggut árvvoštallojuvvojit dohkálažžan/ ii dohkálažžan. Dat galget leat dohkkehuvvon ovdal go studeanta beassá eksámenii.

10. EKSÁMEN

2-vahkkosaš čálalaš ruovttubargu sosiolingvistihkkii guoskevaš fáttás. Čállosa guhkkodat lea 10–13 siiddu. Árvvoštallan: Árvosátni A–F.

11. LEA GO PRIVATISTTAN VEJOLAŠ VÁLDIT DÁN FÁGA/GURSSA?

Privatistan ii leat vejolaš váldit dán gurssa.

12. KVALITEHTASIHKKARASTIN

Čujuhit Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa, makkár vejolašvuodát ja/dahje geatnegasvuodát studeanttain lea árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja/dahje studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpas. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo

studeantaárvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.

13. LOHKANMEARRI

Aikio-Puoskari, Ulla (2016): *Gullos sámegeiella! Sámegeielaid ealáskahttima buoremus vuogit ja álbmotlaš politihka linjât Suomas, Ruotas ja Norggas*. Anár: Sámediggi. / Sámegeiela doaimmahat.

Magga, Ole Henrik (2000): “Mii mearrida ealáska go jápmágo okta giella? Sámegeiella ovdamearkan.” Girjjis: *Sámegeiela dilli skuvllas ja lagasservvodagas*. Sámediggi. Kárášjohka. S. 7 – 18.

Minde, Henry (2005): *Sápmelaččaid dáruiduhttin – manne, movt ja makkár váikkuhusaid buvttii?* Guovdageaidnu: Gáldu

Rasmussen, Torkel (2014): ”Go ealáska, de leat váttis dápmat”. Davvisámegeiela etnolingvisttalaš ceavzinnávccaid guorahallan guovtti gránnjagielddas Deanus ja Ohcejogas 2000-logu álggus. Guovdageaidnu: *Dieđut* 5. (kap.2. “Giellasosiologalaš dutkanteorijja”) [Girji lea maid nehtas. Čujuhus: <https://munin.uit.no/handle/10037/5593>]

Todal, Jon (2013): «Man ollu rievdata sámegeiela dilli Norggas?» Girjjis: *Sámi logut muitalit* 6. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. S. 17-56. [Girji mas artihkal lea prentejuvvon, lea maid nehtas. Čujuhus:

http://samilogutmuitalit.no/sites/default/files/publications/6.samiske_tall_norsk_med_skilt.pdf

UNESCO Ad Hoc Expert Group on Endangered Languages (2003): *Language Vitality and Endangerment*. Paris. [Girji lea maid nehtas. Čujuhus:

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Language_vitality_and_endangerment_EN.pdf]

Øzerk, Kamil (1995). *Guovttegielatvuohta ja kognitiiva ovdáneapmi pedagogalaš perspektiivvas*. Guovdageaidnu: Sámi oahpahusráđđi.

Studeanttat válljejit eará artihkkaliid ja/dahje bargguid osiid ovttasráđiid fágaoahpaheddjiin nu, ahte siidoluohku šaddá sullii 400 siiddu oktiibuot